

פני שדושה שבועות נכנסתי ל-
מישרדי חברת בורר-הילס-בנק-קור
פוריישן, או בקיצור, בנקרופ, וביקשתי
לדבר עם הנאמנים שמונו מטעם בית-
המישפט בלוס-אנג'לס לנהלה. הבנק הגיע
למצב של אי-יכולת-עמידה בכוחות עצ-
מו, ומונו לו מנהלים לפי סעיף 10 בחוק
פשיטת-הרגל האמריקאי.
מוכירת הנאמן, עובדת ותיקה בחברה,
ביקשה לדעת מה הנושא. כאשר אמרתי
כי ברצוני לברר משהו בעניין העתיקות
שהבנק רכש, הייתה ואמרה: „אה, אתה
מתכוון לארגונים הנעולים של מר ידן?
הם מנהלים במרתפים, מכוסים אבק, מאז
שהגיעו לכאן.”
**כאשר שמעתי זאת, ידעתי כי
הגיעתי לסוף דרכי.**

נשק תמורת דולרים

ה חקירה, שהחלה בשמועה כי ה-
פרופסור ייגאל ידן מוכר עתיקות,
שמועה שהייתה לה בתל-אביב, הגיעה ל-
סוף אחד הפרקים שלה בלוס-אנג'לס, בי-
מישרדי חברת בנקרופ, ברחוב פוטהיל
מיספר 336. וכאשר נפגשתי עם הנאמנים
של החברה, גזר' היימן ומאורי סטארלס,
רשמתי סימן חיובי ליד הפרק הקרוי „עיס-
קת קליפורניה של ייגאל ידן.”

בתחילת 1972 הגיעה לישראל מישלחת
של אירגון „הנשיאים הצעירים” מלוס-
אנג'לס. בראשה עמד דוד רוואן, יושב
ראש מועצת-המנהלים של בנקרופ, אחד
הבנקים הגדולים בקליפורניה, שנכנס להשי-
קעות רבות גם בישראל באמצעות חברת
יוזמה (פיתוח דרור ומיכאל גייגר).
המישלחת שמעה הרצאה על ארכיאולו-
גיה מפי הפרופסור ידן, שריתק את שומ-
עיו בדבריו. אחרי ההרצאה שוחח ידן
עם רוואן, שהביע את רצונו לראות מימ-
צאים ארכיאולוגיים, ידן, שידע מי האיש,
הקדיש לו מזמנו, ותוך כדי הפגישות בין
השניים עלה הרעיון כי הבנק ירכוש מימ-
צאים ארכיאולוגיים לקישוט הכניסה ל-
בית-מישרדיו החדש, המוקם בשדרות סג-
טה-מוניקה בלוס-אנג'לס.

על מה שקרה לאחר-מכן ניתן ללמוד
מן המכתבים ששלח ידן לרוואן, שכן
זה האחרון סירב להשיב לשאלותי.

**כל המכתבים הם מיכתבים
אישיים של ידן. אחד מהם נכ-
תב על נייר-מיכתבים פרטי שלו.
בשום מיקרה לא ראיתי מיכתב
על נייר של המכון-לארכיאולוגיה
של האוניברסיטה העברית, ש-
ידן עומד בראשו. כל התכתבותו
נעשתה על נייר פרטי שלו, הני-
שן את כתובתו הפרטית.**

המכתב הראשון הוא מן ה-2 באוקטובר
1972, וזה לשונו:

דויד היקר,
תודה על שלך (מיכתבך) מן ה-19 בי-
ספטמבר. אני מצטער שאינך יכול לבוא
לקחת, לאסוף את „כלי-הנשק” שלך
בעצמך. אני הסודתי הבוקר לשלוח לך

אותם בדואר-מבוטא, ומקווה כי יגיעו
אליו בקרוב.
את הצ'ק על סך 6000 דולר (ראת
מיכתבי לפטרסון, עם העתק אליך, מיום
7.3.72) אתה יכול לשלוח אלי, או למכון
לארכיאולוגיה או בכל דרך אחרת ש-
תרצה.

שלך בנאמנות
ייגאל.

מיכתב זה מלמד, כי הוסכם במכתבים
מחודש מארס 1972 על מסירת כלי-נשק
עתיקים לרוואן, תמורת 6000 דולר. רוואן
היה צריך לבוא לקחתם אישית, אולם מש-
נבצר ממנו הדבר, שלח לו ידן את כלי-
הנשק בדואר, עם ביטוח.

שני המכתבים הנוספים מראים כי ידן
שלח לרוואן, נוסף לאוסף של כלי-נשק,
גם איורים שונים המתארים את כלי-הנשק,
וכן דברים נוספים. אין פירוש באשר ל-
טיבם של „דברים” נוספים אלה.

בדיקה בישראל

מרבה הצער, הבנק הועבר לידי
בית-המישפט לאחר בוא הכלים וה-
איורים, ועוד לפני פתיחת הסניף החדש.
משמונו נאמנים, החלו עוסקים במלא-
כת חיסול חובות, מכירת רכוש, וניסיון

**אי-אפשר להתעדם מן העובדה שסידרה זו מתפרסמת בעי-
צומה של מערכת-החירות.**
מועד זה לא תוכנן מראש. מערכת „העולם הזה” בודקת
מזה חצי שנה פרשיות שונות הנוגעות למיסחר בלתי-חוקי
בעתיקות, שחלקן כבר פורסמו בחדושים האחרונים בשבועון זה.
במהלך החקירות הגיע לידי המערכת מידע גורמי נוסף, ושם
כך ניהלה המערכת — וממשיכה לנהל — עבודת-חקירה המקיפה
שדושה יבשות.
ייגאל זכבי, המנהל חקירה זו, יצא לפני חודשיים לחו-
ל וביקר בכמה ארצות, כדי לאסוף ולאמת את המידע שיתפרסם
בסידרה זו.
ברור, עד כן, כי אין קשר בין עבודתו העיתונאית של „העו-
לם הזה” לבין מהלך בחירות אלה. „העולם הזה” יעשה את
מלאכתו, גם בעיצומה של מערכת הבחירות, כגוף עיתונאי עצ-
מאי, בלתי-תלוי, הפועל על-פני העיקרון „בלי מורא, בלי
משוא-פנים.”
מאידך, אין „העולם הזה” סבור שיש להימנע מפירסום
מידע, בעל עניין ציבורי ראשוני-מכונה, רק מפני שהוא נוגע
לאישים התופסים מקום מרכזי במערכת-הבחירות. הציבור זכאי
לדעת כל פרט חשוב על המועמדים המבקשים את אמונו, ועיתון
חופשי חייב להעביר לידעת הציבור כל מידע בדוק ואחראי
הידוע לו.

מערכת „העולם הזה”

להעמיד את החברה על הרגליים. היש-
קל התברר, כי השקעות החברה בישראל נש-
או הפסד של מיליון דולר לערך, כפי
שאמר לי גזר' היימן, הנאמן, בשיחה.
כאשר מדובר בהפסדים בסדר-גודל של
מיליוני דולרים, חולף זמן עד שהנאמנים
מגיעים לפרטי-רכוש קטנים. כמו כלי-
הנשק שמכר ידן לבנק. אולם בסוף שנת
1976 הגיעו אל סדר-היום של הנאמנים גם
הארגונים של ידן, ואחרי עיון בספרי-
החשבונות עשו הנאמנים הערכה, המבר-
ססת על כך שמדובר בעתיקות מתקופת
הברונזה, שנבחרו אישית על-ידי אחד מ-
בעלי השמות הידועים בעולם בארכיאולו-
גיה, שאף סיפק איורים נאים.
כיוון שעתיקות עלו בשנים הי-
אחרונות בערכם ב-50 אחוזים כל
שנה, הרי הארגונים של ידן, שניקו
נו בסוף 1972 ב-6000 דולר, צרי-
כים להיות שווים כיום ב-30 אלף
דולר. הנאמנים הציעו את העתי-
קות למכירה, ונדהמו כאשר נאמר
להם שאין הם שווים יותר מכמה
מאות דולרים.

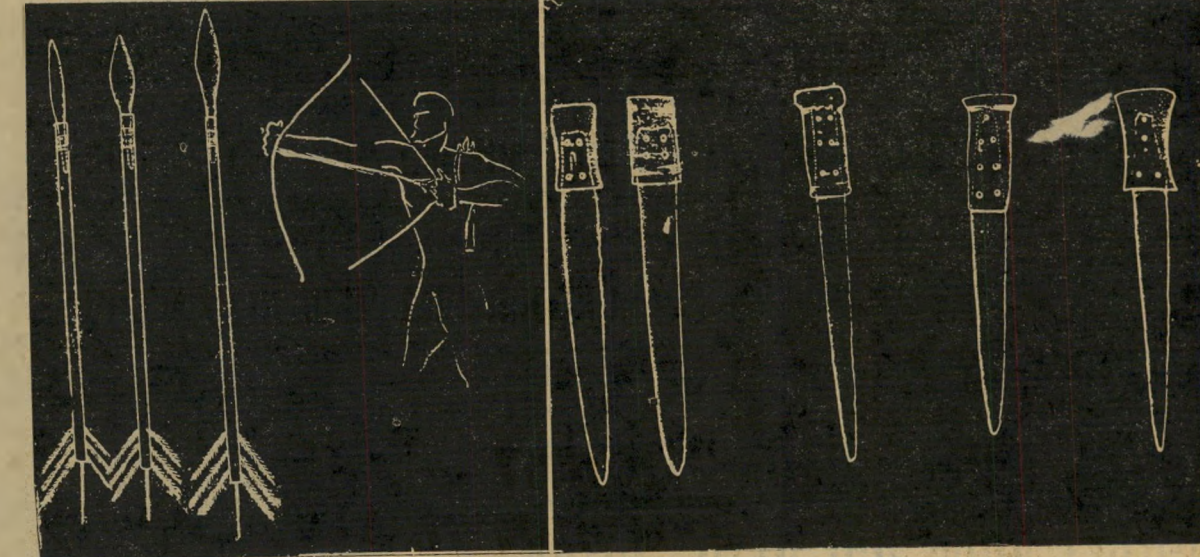
אמריקאי אינו אוהב להפסיד, בייחוד

כימעט שנה לאחר-מכן. ב-19 באוגוסט
1973, שלח ידן אל רוואן מכתב שני, וזה
לשונו:

דויד היקר,
לא הייתי בבית במשך זמן-מה, ומשום
כך האחרון. אני מקווה כי האיורים
המצורפים יאפשרו למעצבים שלך להגיע
לדימויים הנכונים, ליצור רקע מתאים
ומיסגרות הולמות לכלים. המיספרים ש-
על האיורים מתאימים לאלה שעל הת-
מונה. מזל טוב ושנה טובה.

ייגאל.
מייד לאחר-כך, ב-30 באוגוסט 1973,
כתב ידן עוד מכתב אל רוואן וזה לשונו:
דויד היקר,
אני מקווה כי גינתים קיבלת את
האיורים, ועוד דברים ששלחתי. הודע לי
אם הכל היה בסדר. אני מקווה שהפ-
תיחה שלכם היא הצלחה גדולה, ומב-
טיח לבוא באחד הימים להתבונן בבנק,
ובתצוגת כלי-הנשק, למרות שכרגע אני
רואה כל אפשרות לבוא לאמריקה.
זוהי שעה יפה, ככל שעה אחרת, לאחל
לך ולבני-ביתך שנה חדשה ושמחה.

ייגאל.

כדי להקל על מעצבי הריהוט של הבנק להכין מיסגרות הולמות
לכלים העתיקים, שעתידיהם היו לקשט את הבנק. כלי-הנשק
נשארו ארוזים, שכן הבנק התמוטט לפני פתיחת הסניף החדש.

אם הוא מונה על-ידי בית-המישפט וצ-
ריך לתת דיווח-שבועון על כל דבר לשופט.
הנאמנים חשבו שאולי לארגונים של ידן
ערך כספי גדול יותר בארצו, ישראל.
על-כן פנו לנציגם המישפטי בישראל,
מישרד עורכי-הדין דויד אפרתי ואמנון
רפאל, ביקשו כי ימצאו מעריך מומחה
שיתן הערכה של העתיקות. ההערכה נעש-
תה, וזה לשונה:

לפי בקשת מישרד עורכי-הדין רפאל
את אפרתי, הנני לאשר בזאת שהערכת
את האוסף הארכיאולוגי של כלי-נשק
שונים שהועבר אלי בלובוס, וכלל 17
צינולמים של 22 כלים.

להערכת, רוב כלי-הנשק הם במצב
מתחת לסביר, כפי שהצינולמים מראים
זאת, ועל כן חנני מעריך את כל
האוסף בכ-1200 דולר. במחיר זה ניתן
להשיג כלים דומים בשוק הישראלי ל-
תאריך זה.

ייתכן שכלים אלה, המופיעים בצו-
לומים שבאלבוס, באים מחפירות מימ-
דות או נחפרו על-ידי אנשים מימ-
חדים, ועל כן ערכם עולה יותר מבחינה
ארכיאולוגית וזאת במידה שהם פורסמו
בסיפורות מדעיות, אך לא בהיותם כלים
כפי שהם.

הערכה זאת נעשתה על-פי מיטב הבנתי
וידועתי, ובבדיקת חשוק הישראלי לחו-
דש ינואר 1977.

כאשר הראו לי הנאמנים בלוס-
אנג'לס את ההערכה, ציינו כי מש-
מעותה היא שבעת רכישת העתי-
קות ב-6000 דולר, היה שווים הי-
אמיתיים כמה מאות דולרים בלבד,
וכי הבנק שילם מחיר מופרז בהר-
בה תמורת מה שרכש.

אומנם מדובר רק ב-6000 דולר, אולם
בעלייה-מגיות של הבנק שהסתבר לא יר-
צו שהמנהלים יעשו עסקות כאלה. מה גם
שכל יתר העסקות בישראל הניבו הפסדים
כבדים. מכאן שמהלך הבנק שהסתבר
עשו — ועושים — הכל כדי למנוע את
פירסום עיסקת העתיקות, כולל איורים
ושיגור מכתבים בהולים לכל צמרת המ-
דינה, בניסיון לעכב את פירסום הכתבה
הזו. אחרי הכל, הפירסום יגרור לשורה
של שאלות אליהם מצד בעלייה-מגיות,
הרוגזים על הפסדיהם ומחפשים לדעת מהי
הסיבה לעסקות מיסטריות כרכישת ה-
ארגונים של ידן.

מכיוון שאין זה רגיל שאישיות כמו
ייגאל ידן תעסוק במימכר עתיקות, פני-
תי אליו בבקשה כי ישיב לשאלות בנושא
זה, ובעוד נושאים שיתוארו בכתבות הי-
באות. ידן ביקש ממני שלוש פעמים,
בטלפון, להתקשר אליו שוב כדי שיתן
תשובה אם יאות להשיב לשאלות. בבוקר
היום השני השבוע ביקש כי אמציא לו
שאלות בכתב, ואלה נמסרו לו בשעה
ארבע אחר-צהריים, במישרדי התנועה
הדמוקרטית לשינוי.

השאלות התייחסו לפרשיות מיספר, ש-
אינן נכללות בכתבה הראשונה. תשובותיו
של ידן עליהן יובאו בהמשך הסידרה.

עיסקי תרומות?

משסירב ידן, באמתלות שונות, לתת
הסברים, פניתי אל יוסף אבירם,
מנהל המכון לארכיאולוגיה באוניברסיטה
העברית שידן עומד בראשו, שהוא גם
מוזכר החברה לחקירת ארץ-ישראל ו-
עתיקותיה.

אחת הסיבות לפנייה אלינו נעוצה בי-
עובדה שהמכון הוזכר על-ידי ידן בי-
מיכתבו לרוואן, ככתובת שניתן לשלוח
אלה את הצ'ק על סך 6000 הדולר.
אבירם אמר כי המכון הוא יחידת-
מישנה עצמאית של האוניברסיטה, המ-
תוקצבת על-ידי האוניברסיטה, וכי אין לי-
מכון חשבון-בנק משלו.

**כל התרומות למכון לארכיאולו-
גיה נכנסות לחשבון הבנק של
האוניברסיטה העברית.**

המכון אינו מוכר עתיקות, אמר אבירם,
אולם הוא נותן עתיקות כמתנות תמורת
תרומות. הכל לפי החוק. כך, למשל, נתן
המכון גלוקסמה לבית-כנסת בקנדה, וקי-
בל תמורתה תרומה של 2000 דולר. עוד
גלוקסמה ניתנה לבית-כנסת אחר בחו-ל,
אבל המכון אינו מוכר כסוחר-עתיקות, ו-

* מעסקי ד"ש, המופיע ברשימת המו-
עמדים של התנועה.